

POSUDEK OPONENTA PÍSEMNÉ DISERTAČNÍ PRÁCE

Název práce:	Montážní poetika v narativních filmech Nicolase Roega
Autor/ka práce:	MgA. Michal Böhm
Studijní program:	Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
Typ studijního programu:	doktorský

Vymezení cíle a jeho naplnění:

Domnívám se, že vymezený cíl - totiž zkoumání montážní poetiky v narativních filmech Nicolase Roega byl naplněn měrou vrchovatou i dobře natřesenou.

Aktuálnost tématu a relevance zvolené metodologie:

Sám pojem „aktuálnost tématu“ je mi poněkud nesrozumitelný, neboť téma samo, nemůže být aktuální či neaktuální, to způsob jeho artikulace vyznačuje jeho „aktuálnost“, tedy schopnost promluvit do dané situace. V tomto případě autor zcela konzistentně analyzuje skladebné postupy Roegovy a to jak na rovině „lokální“ (sekvence,) i celkové „dramaturgické“.

Oceňuji zejména autorovo metodologické podhoubí, které je protkáno jeho osobní zkušeností filmaře-střihače. Touto jedinečnou metodologickou zkušeností je disertace Michala Böhma jako houba nasáklá.

Autor se vydává do oblastí turbulentních, aniž by je kdekoliv zmínil a snaží se, seč mu jen možno, a jemu blízko nahlížet optikou deformovaného a různě převrstvovaného linearismu (jakéhosi laminárního proudění byť všemožně zohýbaného). Bylo by zcela jiné, kdyby měl autor k dispozici pojmový a matematický aparát z oblasti turbulentního proudění. Ale řekněme si otevřeně, jsme vůbec schopni nahlížet třeba Navierovy - Stokesovy rovnice či Cauchyho rovnici dynamické rovnováhy, jinak než v „zjednodušené laminární“ podobě Bernoulliho rovnice? Nicméně zavedení pojmu „montážního víru“ by bylo bývale přínosné.

Odborný přínos, původnost práce a její případné využití v praxi:

Pokud je mi známo, obdobných způsobem nebyla dosud Roegova montážní poetika takto zkoumána a rozpracována, navíc zcela neopominutelným přínosem práce, je Michalova schopnost nahlížet a analyzovat filmy z pozice praktikujícího střihače. Proto tak dobře rozumí vnitřní potencialitě záběrů a i tomu jakých jiných významů by mezizáběrové vazby mohly nabývat. Občas to u mne vyvolává dokonce pocit, jakoby MB měl k dispozici nejen existující film, ale jako by byl schopen nahlížet do natočeného nepoužitého materiálu (denních prací či hrubáče), který nikdy spatřit nemohl.

Logická stavba a členění práce:

Práce je jasně logicky navázána na páteřní zkoumání Roegových filmů, přesto však zcela organicky včleňuje i kontextové odkazy k jiným filmům a filmařům (Ozu, Resnais, Ejzenštejnadt., a atd).

Práce otevírá mnoho vrstev, z nichž některé formulace či narážky jsou všeobecně srozumitelné, jiné jsou pak ve své významové plnosti srozumitelné jen užšímu okruhu čtenářstva např: s. 151: „... je to právě sexualita, která pohání postavu Aboridžince jako ponorná řeka.“ (Michale děkuji.)

Formální úprava a náležitosti práce včetně jejího rozsahu:

Poznámky pod čarou vytvářejí nejen doplnění vlastního textu, ale lze je chápat jako samostatnou významovou lini disertační práce!

Co se rozsahu práce týče, byl jsem smuten, že práce končí. Chtěl bych číst ještě dál i navzdory tomu, že již „vše podstatné“ bylo řečeno. Nemohu se zbavit dojmu, že jsou ještě mnohá tajemství Roegových montážních postupů, o kterých by byl Michal schopen přinést své analytické svědectví. Ale zůstal věrný první pedagogické zásadě J. A. Komenského: „Neříkej všechno co víš!“. Tuto Michalovu vnitřní askezi hodnotím veskrze pozitivně.

Práce s informačními zdroji:

Domnívám se že autor prostudoval veškeré dostupné materiály k danému tématu a nakládá s informačními zdroji navýsost promyšleně a smysluplně.

Jazyková a terminologická úroveň:

Autor pracuje s řadou přejatých i vlastních pojmů (montážní šifra, montáž mysli, myšlenkový vzorec, narativní Möebiova páska atd.), které mu zcela originálně slouží k analýze Roegových montážních postupů. Právě zvolená terminologie umožňuje autorovi se vyjadřovat bez zbytečně opisných popisů scén a dokáže vystihnout jejich význam v několika přesně zacílených formulacích.

Pochopitelně, každá dobře vypracovaná disertační práce, musí v sobě obsahovat jednu zcela zřetelnou terminologickou obudnost. Michal Böhm si takto terminologicky zabloudil na s. 147, kde hovoří o „astrologickém teleskopu“! To se vzpírá jakémukoli možnému komentáři.

Celkové/vlastní shrnutí hodnotitele:

Domnívám se, že v předložené práci autor prokázal schopnost tvořivé analýzy zkoumaných montážních postupů i jejich zobecnění. Jak jsem již zmínil výše, zatímco tradiční filmopisec vychází z pravidla z aktualizovaného sledu obrazů, filmozpytec Michal Böhm, který sám je činným střihačem, nehledí na záběry toliko z jejich vnější tvářnosti, ale rozumí vnitřní potencialitě každého z nich.

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Vynořují se mi zcela zřetelně dvě otázky:

Za první, proč na „bratislavském“ hraničním přechodu zaslechneme z úst pohraničnicka češtinu a nikoli slovenštinu? A můžeme nalézt nějakou významovou interpretaci k poslednímu záběru tohoto filmu?

Za druhé, proč ve scéně s dalekohledem Nicolas Roeg jakožto britský (!) občan používá typ dalekohledu francouzského katolického kněze Laurenta Cassegraina a nikoli dalekohled Newtonova typu, což bychom navýsost očekávali i vzhledem ke jménu hlavní postavy?

Doporučení práce k obhajobě: Vřele doporučuji práci k obhajobě.
Doporučuji

Datum vypracování posudku: 13.6.2023

Doc. RNDr. MgA Martin Čihák, Ph.D.

Jméno oponenta práce, tituly

13.6.2023